

32. WYLER, Daniel, GREY, François, MAES, Katrien, FRÖHLICH, Judith. *Citizen science at universities: Trends, guidelines and recommendations: Advice Paper* [online]. LERU, 2018, nr. 20 [citat 13.01.2020]. Disponibil: <https://www.leru.org/files/Citizen-Science-at-Universities-Trends-Guidelines-and-Recommendations-Full-paper.pdf>.

Date despre autor: Nelly ȚURCAN, dr. hab. prof. univ. Universitatea de Stat din Moldova, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” (Secția studii și cercetări), e-mail: tsurcannelly@gmail.com

ȘTIINȚA ȘI CREATIVITATEA – O EVOLUȚIE ALCHIMICĂ, DINAMICĂ, ÎN PLINĂ DIALECTICĂ

Conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI

Știința nu a fost o predilecție cât bibliotecile avea numele Biblioteca Centrală „A. A. Jdanov”. Era de înțeles, era o bibliotecă ideologică. Bibliotecile trăiau de la congres la congres și de la cincinal la cincinal realizând rezoluțiile congreselor și cincinalelor. Cu aceste obiective începea un plan și respectiv, un raport al bibliotecilor.

Nu a fost o predilecție pentru bibliotecile publice în general. Unica preocupare științifică a bibliotecilor, după modelul american (dar asta se dădea drept inițiativă inovativă, științifică sovietică), aflată în responsabilitatea serviciului metodic era organizarea științifică a muncii, într-un fel așezarea pe temei științific a proceselor. Bibliotecarilor nu le plăcea această nouă și odată cu perestroika a fost abandonată, cu bucurie, și bruma aceasta de știință în biblioteci.

Nu însă și la Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”. Vântul prielnic stârnit de perestroika în anii '80-'90 ai secolului trecut a adus cu sine o stare de entuziasm total, de primenire care a cuprins și Biblioteca „Jdanov”. Schimbarea se cerea, plutea în aer, toată lumea o simțea... Pentru noi, bibliotecarii, pentru Chișinău, schimbarea s-a produs prin atribuirea unui nume de care suntem mândri – în februarie 1988, intelectualitatea basarabeană a cerut redenumirea Bibliotecii „A. A. Jdanov” în Biblio-

teca „Bogdan Petriceicu Hasdeu”. Numele enciclopedistului Hasdeu ne-a determinat să îmbrățișăm știința nu de dragul științei, nu de modă sau din obligație profesională ci pentru ca să contribuim, precum B.P. Hasdeu savantul, cu lucrări specifice în domeniul nostru de responsabilitate inovând metodologii, structuri, abordări originale ale proceselor de cercetare în funcție de subiectul cercetat, studiat.

Din anul schimbării numelui proiectele de cercetare bibliografică, ceea ce știam mai bine să facem, au fost un obiectiv asumat pentru Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Începusem, fără oricare așteptări, cu bibliografia Alexei Mateevici, inspirați de volumul editat de Iurie Colesnic *Doina dorurilor noastre*, fiind și prima bibliografie tipărită cu alfabet latin după 1989 în domeniul bibliotecar! Apoi au urmat proiecte prin care ne-am cizelat competențele de elaborare a bibliografiilor. Am avut mentori buni ca Ion Madan și Ion Șpac, care ne motivau încurajându-ne. Iurie Colesnic a fost provocatorul care venea cu proiecte și propuneri pe care le acceptam cu bucurie – eram în căutarea specificului nostru BM, și aveam nevoie de susținere, provocări, imbold, recunoaștere. Competențele obținute și coagularea lor cu creativitatea bibliotecarilor noștri se materializau în lucrări de valoare.

Începând cu anii '90 BM era un creuzet de cercetare și experimentare biblioteconomică și educațională. Abilitățile obținute, dorința de a excela precum și sentimentul propriului excepționalism, apoi ambiția de a gestiona procese tot mai mari de cercetare păreau să se hrănească una din cealaltă. Acele abilități de bază erau niște cărămizi esențiale pentru deprinderile ulterioare. În această perioadă (1989 - 2006) am construit temelia activității științifice, de cercetare ca să putem combina apoi acele abilități în moduri unice și interesante. În multe cazuri am fost pionieri.

Vivacitatea procesului de cercetare la BM „B.P. Hasdeu” a fost și este asigurată de specialiști consacrați. Ludmila Pânzaru, Taisia Foiu, Claudia Tricolici au învățat de la Ion Madan și Ion Șpac, acești specialiști-experti în ale bibliografiei – Ion Madan teoretician, Ion Șpac practician. În această perioadă Ion Șpac a fost angajat bibliograf la BM, locul care i-a permis să și realizeze proiectele de cercetare bibliografică (Revista „Viața Basarabiei”, 2002 și „Arhivele Basarabiei”, 2006). Ludmila Pânzaru, Taisia Foiu-Verebceanu și Claudia Tricolici la rândul lor au format / educat alți bibliotecari-bibliografi-cercetători, unii dintre care au ajuns la nivelul de expertiză al mentorilor.

Echipa de bibliotecari care s-a implicat fără preget și în forță în procesele, noi pentru BM, de cercetare biblioteconomică, bibliografică și bibliologică a fost numeroasă: Ludmila Pânzaru, Taisia Foiu, Claudia Tricolici, dr. Lidia Kulikovski, Genoveva Scobioală, Pavel Balmuș, Silvia Uncu, Margarita Șcelcicova, Sara Șpitalnic, Ludmila Capița, Tatiana Colomoitev, Olga Detișin, Silvia Antufiev, Margareta Cebotari, Liuba Ciobanu, Tatiana Borodatii, Maria Soltan, Ina Strelina, Ludmila Zaimov, Tatiana Canțâr, Galina Ghirvas-Gorobeț, Maricica Cioclea, I. Mahu, Sofia Mușat, Lidia Ciornii, Liuba Loghin, Elena Vulpe, Natalia Madan, Svetlana Vizitiu, Ma-

ria Tasmali, Maria Vieru-Ișaeu. Aceștia au fost autorii ale căror lucrări au intrat în primul catalog „Publicațiile Bibliotecii Municipale B.P. Hasdeu” (1989-2006).

Primul Catalog înregistrează 116 publicații. Iurie Colesnic menționa în prefața la *Catalogul publicațiilor 2007-2011*: „... aici folosim deseori sintagma *pentru prima data*”¹. La producția editorială a BM din perioada 1989-2006 o putem folosi la toate volumele, tematicile, titlurile, tipurile și genurile de lucrări științifice incluse. În 1996 BM a publicat primul volum al *Bibliografiei Municipiului Chișinău*; *Bibliografia Pușkin și Basarabia*, distinsă cu una din cele 200 de medalii omagiale emise la aniversarea de 200 de ani de la nașterea poetului; Prima bibliografie omagială la 125 de ani de activitate a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”; Primul catalog al *cărților cu autografe* din colecțiile BM; Primul catalog *al presei periodice basarabene de la începuturi până la 1957*; Primul manual de *Clasificare Zecimală Universală* după abandonarea BBC (sistem sovietic de clasificare) și revenirea la clasificarea firească zecimală și în alfabet latin; Prima lucrare de referință *Evreii în literatură, arta și știința Moldovei*, pe care a amintit-o academicianul Mihai Cimpoi în a sa *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*²; Prima cercetare profundă a istoriei BM – *Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” : 1877-1950. Etape, contexte, conexiuni și incursiuni istorice*; Prima încercare a BM de a aduna *Contribuțiile BM la studierea vieții și activității membrilor familiei Hasdeu* sub titlul PRO FIDE ET PATRIA, sloganul lui B.P. Hasdeu; Prima culegere de comunicări *Dimensiunea socială a bibliotecii publice în*

¹ *Publicațiile Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” (2007-2011): cat. Resp. de ed.: Lidia KULIKOVSKI. Echipa de creație: Genoveva SCOBIOALĂ, Taisia FOIU. Chișinău, 2012.*

² CIMPOI, Mihai. *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*. Chișinău: ARC, 1997. ISBN 973-557-446-2.

societatea informațională de la conferința aniversară (125 de ani a BM) cu același titlu; Prima teză de doctor¹ a unui angajat BM (L. Kulikovski), prima teză în limba română, cu alfabet latin, de la înființarea Catedrei de Biblioteconomie; și Primul studiu monografic în domeniu²; Primul manual pentru bibliotecari³; Primul studiu documentar-informativ *Revista „Arhivele Basarabiei” (1929-1938)*.

Pentru prima dată BM a elaborat și publicat lucrări metodice ca Ghidul pentru bibliotecari *Pro senectute: în obiectiv vârsta a treia; Metode și tehnici de cercetare; Norme aplicate în BM „B.P. Hasdeu”*; *Materiale promoționale: forme și rigori de elaborare ș.a. (total 11 lucrări)*.

Pentru prima dată BM a lansat ideea de a publica rapoartele anuale într-o versiune sintetizată și accesibilă tuturor (2002, 2003, 2004, 2005).

A fost fondată revista de biblioteconomie și științe ale informării *BiblioPolis* – primul număr cu 44 pagini, a apărut în iunie 2002; În anii 2003-2005 volumul revistei varia între 50-60 pagini. Din 2006 volumul a crescut la peste 100 de pagini, ajungând între anii 2007-2011 până la 250 pagini. În prezent are 200 pagini.

Buletinul Mihai Eminescu a apărut cu primul număr de 80 pagini, în 2001; numărul doi în 2004 cu 88 pagini.

Bibliotecile care au înțeles că „... cercetarea trebuie să facă parte din strategia oricărei structuri infodocumentare” (prof. Ion Stoica) au fost: Biblioteca „Ițic Man-

gher” (a elaborat 13 volume); Biblioteca „Onisifor Ghibu” (7 volume); Biblioteca „Transilvania” (6); Biblioteca „Ovidius” (6); Biblioteca „M. Lomonosov” (3 volume). Cu câte 2 volume realizate sunt bibliotecile *Arte, CAIE, Alba Iulia*. Câte un volum bibliografic sau biblioteconomic au publicat bibliotecile „M. Ciachir”, „Ștefan cel Mare”, „Târgu-Mureș”, Alecu Russo.

În 1992 a fost lansată Colecția *Bassarabiana*, prin intermediul căreia s-au repus în circuitul valorilor și cunoașterii autori-bibliografi ca Alexandru David, Petru Draganov, Nicolae Moghileanschi, ne-editați încă din perioada interbelică.

În 1996 a fost lansată Colecția *Scrieri despre Chișinău* cu volumul *Bibliografia Municipiului Chișinău* – volum de anvergură care ne-a purtat noroc. Colecția *Bibliologica* a fost lansată în anul 2000.

Dintre secții cea mai productivă a fost Centrul de Informare și Documentare „Chișinău”, astăzi *Memoria Chișinăului*, care a publicat 18 lucrări bibliografice. Centrul de Hasdeologie a publicat 4 lucrări de valorificare a vieții și operei dinastiei Hasdeu. Secția „Marketing”, la fel, a elaborat 4 lucrări metodologice.

Primul catalog al publicațiilor BM (1989-2006 – în 18 ani!) înregistrează 116 lucrări diverse, biblioteconomice, bibliografice, istorico-literare, 20 de volume de revista *BiblioPolis* și 2 numere *Buletin Mihai Eminescu* – lucrări care au adus Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” 39 premii naționale și 5 internaționale: Rusia – 1 (Medalia „Pușkin 200”, bătută la Monedăria de la Kremlin, Moscova, la aniversarea poetului, Israel – 1, România – 3. Această perioadă a avut un randament de 6 volume per an. Parcă e un calcul incorect dar cu rezultat destul de bun – eram la început când Biblioteca Municipală (în faza de căutare și învâțare) construia temelia instituțională a direcției de cercetare.

¹ KULIKOVSKI, Lidia. *Evoluția serviciilor de bibliotecă pentru persoanele dezavantajate în contextul democratizării sociale: autoref. al tz. doct. în pedagogie*. Chișinău, 2003.

² KULIKOVSKI, Lidia. *Servicii de bibliotecă pentru persoanele dezavantajate. Istorie. Prezent. Tendințe: studiu monogr.* Chișinău, 2004. ISBN 9975-9505-5-8.

³ KULIKOVSKI, Lidia. *Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor*. Chișinău: Epigraf, 2006. ISBN 978-9975-924-85-6.

Perioada 2007-2011 a fost la fel de prodigioasă. S-au publicat 111 volume. Cu tematica biblioteconomică 25, dintre care 7 volume metodologice; Bibliologie 16; Monografii bibliografice – 25; volume tematice – 23; Chișinău – 3 titluri. Au aderat la cercetarea biblioteconomică, tematică și bibliologică și filialele „Lesia Ukrainka”, „Târgoviște”, Biblioteca Publică de Drept și nou-deschisa Bibliotecă „Liviu Rebreanu”, cu un tânăr și promițător bibliograf Irina Tutun (Osovschi). Bibliotecile care s-au manifestat activ în perioada 2007-2011 au fost: „Ștefan cel Mare”, Arte „T. Arghezi”, „Transilvania”, „O. Ghibu”, „Ițic Mangher”, „Alba Iulia”, CAIE, „Târgu-Mureș”, „Ovidius”, rămasese în competiția cu cercetarea. Dintre secții s-au manifestat, la fel, activ, *CID Chișinău*, *Centrul de Hasdeologie și Marketing* care au venit cu contribuții utile iar unele notorii, ca *Chișinăul în literatură și Chișinăul în pictură*.

Autorii care au continuat activitatea de cercetare biblioteconomică și bibliologică, bibliografică, incluși în catalogul II, au fost: Taisia Foiu, Natalia Ciorbă, Clara și Pavel Balmuș, Ludmila Capița, Margareta Cebotari, Tatiana Șatravca, Irina Tutun, Claudia Tricolici, dr. Nelly Țurcan, dr. Natalia Goian, Elena Roșca-Căldare, dr. Lidia Kulikovski, Genoveva Scobioală, Sara Șpitalnic, Larisa Cășlaru, Tatiana Coșeri, Ludmila Popa, Vitalie Răileanu, Claudia Șatravca, Ludmila Zaimov, Mariana Harjevschi, Alexandru Horațiu Frișcu, Vlad Pohilă, Dumitru Crudu, Raia Rogac, Iurie Colesnic.

Sintagma pentru prima dată o atribuim multor lucrări publicate în această perioadă: BM a elaborat primul *Manual de identitate*¹ din domeniul bibliotecar; BM

și-a asumat încă din 2010 să fie bibliotecă inovantă publicând un volum cu același nume²; preocuparea pentru utilizator a fost reflectată în lucrările Ghidul utilizatorului³ și Ghidul bibliotecilor⁴.

Pentru prima dată BM și-a făcut ca parteneri epigramiștii basarabeni, care, la rândul lor, i-au invitat și pe cei din România să elaboreze un volum de epigrame consacrate bibliotecii, cărții, cititorului, bibliotecarului – *Amuzament cu abonament*⁵. Pentru prima dată cartonistul Alex Dimitrov a elaborat, la fel, în cheie umoristică, volumul *Bibliotecomania*⁶ – reflectând biblioteca, cartea, cititorul, bibliotecarul prin caricatură; amintim și dicționarul de anvergură – *Creatori de ex-libris basarabeni*⁷.

Pentru prima dată am elaborat și publicat un număr tematic de *BiblioPolis – Cultura informației*⁸. Completează categoria pentru prima dată elaborarea și publicarea *Strategiei de dezvoltare a*

² *Biblioteca Municipală – bibliotecă inovantă*. Aut.: Lidia KULIKOVSKI [et al.]. Chișinău: Magna-Princeps, 2010.

³ *Ghidul utilizatorului*. Resp. de ed.: Lidia KULIKOVSKI. Alcăt.: Genoveva SCOBIOALĂ. Chișinău, 2007.

⁴ *Ghidul bibliotecilor din Chișinău*. Ed. îngr.: Lidia KULIKOVSKI. Chișinău: Epigraf SRL, 2007. ISBN 978-9975-924-91-7.

⁵ *Amuzament cu abonament: (oferit de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”)*. Ed. îngr.: Lidia KULIKOVSKI. Sel.: Ion DIVIZA, Alexandru FRIȘCU. Chișinău: Epigraf SRL, 2007. ISBN 978-9975-924-90-0.

⁶ **DIMITROV, Alex.** *Bibliotecomania. Caricatură*. Ed. îngr. de Lidia KULIKOVSKI. Chișinău: Epigraf SRL, 2007. ISBN 978-9975-903-30-1.

⁷ *Creatori de ex-libris basarabeni: mic dicț.* Ed. îngr. de Lidia KULIKOVSKI. Chișinău: Magna-Princeps SRL, 2011. ISBN 978-9975-4203-3-4.

⁸ *Cultura informației: Ed. spec. a rev. BiblioPolis*. Chișinău, 2010. Vol 37, nr. 5.

¹ *Manual de identitate*. Echipa de creație: dr. Lidia KULIKOVSKI [et al.]. Chișinău: Magna-Princeps, 2009. ISBN 978-9975-4132-2-0.

BM¹ cu *Planul de acțiuni*² (prima strategie în domeniul bibliotecar din RM) precum și *Planul Chișinău – 575*³, și faimoasele, adevărate cărți de vizită, *Rapoarte de activitate 2006, 2007, 2008*⁴.

Prima dată ne-am aventurat să traducem o carte profesională, editată de Asociația Bibliotecarilor Americani, despre participarea bibliotecii la dezvoltarea comunitară⁵.

În această perioadă BM a hotărât să valorifice *Chișinăul altfel* – un proiect care continuă până în prezent – după un proces profund de cercetare a editat volumul, amintit deja, *Chișinăul în literatură*⁶. Țin să specific că toate aceste publicații au adus bibliotecii noastre Premiile mari ale domeniului bibliotecar, notorietate și imagine.

Al doilea volum al *Catalogului publicațiilor 2007-2011*, raportează, în doar cinci ani, 111 volume dintre care 22 volume de revistă *BiblioPolis*. Lucrările științifice publicate în perioada de referință au obținut 41 de premii naționale și internaționale

¹ *Plan strategic de dezvoltare pentru perioada 2008-2017*. Chișinău: Grafema Libris SRL, 2008.

² *Plan de acțiuni pentru realizarea primei etape* (2008-2012). Chișinău: Grafema Libris SRL, 2008.

³ *Chișinău – 575*: Plan de activitate. Elab.: Lidia KULIKOVSKI, Taisia FOIU [et al.]. Chișinău, 2011.

⁴ *Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*: Raport de activitate 2006. Resp. de ed.: Lidia KULIKOVSKI. Chișinău: Elan Poligraf SRL, 2007.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”: Raport de activitate 2007. Resp. de ed.: Lidia KULIKOVSKI. Chișinău: Grafema Libris SRL, 2008.

⁵ *McCook, Kathleen de la Peña*. Un loc la masă: participarea la dezvoltarea comunității. Red. de specialitate: Lidia KULIKOVSKI. Chișinău: Magna-Princeps SRL, 2010.

⁶ *Chișinăul în literatură: Antologie*. Resp. de ed.: Lidia KULIKOVSKI. Alcăt.: Genoveva SCOBIOALĂ. Chișinău: Grafema Libris SRL, 2011. ISBN 978-9975-52-118-5.

(România), au înregistrat un randament de 22 volume per an. În perioada respectivă BM și-a maturizat componenta studii și cercetare, a extins-o formând și implicând activ bibliotecari-cercetători din filiale, astfel cuprinzând întreaga geografie a infrastructurii: secții și filiale.

Actualul catalog, al III-lea, al publicațiilor BM, include munca unor bibliotecari experimentați și angajați în cercetare ca pasiune dezvoltată precum Ludmila Pânzari, Raia Rogac, Larisa Câșlaru, Tatiana Coșeri, dr. Mariana Harjevschi, dr. Natalia Goian, Ludmila Capița, Genoveva Scobioală, conf. univ. dr. Lidia Kulikovski, Margarita Șcelcicova, Taisia Foiu, Claudia Tricolici, Sara Șpitalnic, Tatiana Ischimji, Natalia Ciorbă, Margareta Cebotari. Celor experimentați s-au aliniat și bibliotecarii mai tineri ca Irina Tutun, Doina Spătaru, Tatiana Șatravca, Viorica Moraru, Larisa Babalan, Lina Iftodi, Larisa Barabaș, Victoria Fedorenco ș.a.; sau experimentați dar la prima încercare de cercetare bibliografică ca Elena Grăjdeanu, Elena Căldare, Liuba Ciobanu, Natalia Ghimpu, Vera Sârbu, Angela Olărescu.

Curba publicațiilor șerpuește ca un râu de munte, când tumultuos (prin cantitate), când mai liniștit (mai puține, dar fundamentale), expunând vederii procesul de cercetare și impactul studiilor întreprinse în lucrări editate, în aprecierile comunității bibliotecare și comunitare exprimate în premii, recenzii, impresii, referințe și citări.

Prima componentă a capitolului I *Biblioteconomie* cuprinde 13 lucrări. Ca tipologie include: culegeri de articole teoretico-practice, dicționare, lucrări metodice, manuale, ghiduri. Ca subiecte, la fel, diversitate: biblioteca modernă, servicii, educația civică, prelucrarea informației, evoluția politicilor în Sistemul Național al bibliotecilor, tradiție și inovație, utilizatorul bibliotecii ș.a.

Tabelul nr. 1. Dinamica apariției publicațiilor biblioteconomice

Anul	Cantitatea	Autorii	Premii
2012	5	L. Pânzaru, R. Rogac, L. Câșlaru, T. Coșeri, M. Harjevschi, dr. N. Goian, G. Scobioală, dr. L. Kulikovski	ABRM – Premii I, I și III; Premiul special pentru design
2013	0		
2014	2	Ion Borș, dr. M. Harjevschi	
2015	0		
2016	1	dr. N. Goian	ABRM – Premiul I
2017	1	dr. M. Harjevschi, dr. L. Kulikovski	ABRM – Premiul II
2018	1	dr. L. Kulikovski	ABRM – Premiul I
2019	3	dr. L. Kulikovski, E. Taragan, dr. M. Harjevschi, L. Pânzaru, T. Foiu, E. Butucel, T. Coșeri	
total	13	13 autori	7 premii naționale

Evidențiem volumele ce intră în categoria pentru prima dată: *Codul serviciilor*¹; *Planul-agendă 135 de ani BM*²; Prima monografie a unei biblioteci³; Glosarul de termeni uzuali *Biblioteca modernă*⁴; Prima antologie a scriitorilor basarabeni despre lectură, carte, bibliotecă⁵. Pentru prima dată s-a efectuat o cercetare despre rolul bibliotecii în dezvoltare comunitară⁶.

Două pete albe remarcăm în sectorul biblioteconomie, în peisajul anilor 2012-

2019: n-a apărut nici un volum în anii 2013 și 2015.

CERCETARE BIBLIOGRAFICĂ

Cercetarea bibliografică e partea *forte* și partea *grande* a procesului general de cercetare al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Atât activitatea de cercetare cât și produsele bibliografice au fost apreciate de Ion Madan (profesor universitar), Ion Șpac (bibliograf, AȘM), în repetate rânduri de Alexe Rău (director, BNRM), Iurie Colesnic (cercetător, scriitor, editor, partener), academicianul Mihai Cimpoi, Ion Hadârcă (scriitor, parlamentar), dr. Gheorghe Buluță, cunoscut bibliolog român, directorul Bibliotecii Metropolitane București, directorul Bibliotecii Universității de Medicină „Carol Davila”, București; prof. univ. dr. Zamfira Mihail de la București; dr. hab. Ion Dron (AȘM), Vlad Pohilă și alte personalități ale științei, culturii și literaturii. Produsele bibliografice pot fi considerate parte/trăsătură a brandului, atât de profund și natural s-au identificat cu numele și imaginea BM. Vlad Pohilă, pe bună dreptate, scria în *BiblioPolis*⁷ că

⁷ POHILĂ, Vlad. *Un mod de cinstire a personalităților – biobibliografiile*: În: *BiblioPolis*. 2005, vol. 13, nr. 1, pp. 34-43.

¹ KULIKOVSKI, Lidia. *Codul serviciilor*. Chișinău, 2012.

² *135 de ani de tradiție și inovații*: Plan-agendă. Elab.: dr. Lidia KULIKOVSKI. Asistenți: Larisa CÂȘLARU [et al.]. Chișinău: Balacron SRL, 2012.

³ ROGAC, Raia. *Biblioteca „Onisifor Ghibu”*: Două decenii de istorie: Monogr. București: Biblioteca Bucureștilor, 2012. ISBN 978-606-8337-25-8.

⁴ KULIKOVSKI, Lidia. *Biblioteca modernă*: Glosar de termeni uzuali. Chișinău, 2018. ISBN 978-9975-134-30-9.

⁵ *Lector in Libris*: Scriitorii basarabeni despre lectură, carte, bibliotecă: o antologie = Писатели Бессарабии о чтении, книге, библиотеке: антология. Sel. și trad. în lb. rusă de Ivan PILCHIN. Chișinău, 2015. ISBN 978-9975-120-88-3.

⁶ *Rolul bibliotecilor în procesul educației civice* = Роль библиотек в процессе гражданского воспитания. Aut. art.: Mariana HARJEVSKI și Lidia KULIKOVSKI. Chișinău: Princeps, 2017.

Tabelul nr. 2. Dinamica apariției publicațiilor bibliografice

Anul	Cantitatea	Autorii	Premii
2012	8	I. Tutun, dr. L. Kulikovski, T. Foiu, N. Mășcăuțanu, C. Tricolici, G. Scobioală, D. Spătaru, L. Pânzaru, S. Șpitalnic, T. Ischimji, T. Șatravca, E. Grăjdeanu	3 premii: Premiul Ion Madan; Premii ABRM: Premiul I, Premiul II
2013	6	S. Șpitalnic, T. Ischimji, E. Căldare, V. Moraru, E. Butucel, L. Ciobanu, L. Capița	
2014	2	I. Tutun, L. Capița	
2015	8	E. Căldare, A. Olărescu, N. Ciorbă, M. Șcelcicova, L. Balaban, L. Capița, V. Moraru, N. Ghimpu, L. Ciobanu, L. Iftodi, A. Borș	4 premii ABRM; Premii I (la două categorii), Premiul II, Premiul III.
2016	3	dr. L. Kulikovski, N. Mășcăuțanu, M. Cebotari	
2017	2	L. Pânzaru, L. Kulikovski, T. Foiu, V. Sârbu	2 premii II, ABRM
2018	2	L. Barabaș, A. Olărescu, M. Șcelcicova, V. Fedorencu	
2019	3	L. Kulikovski, C. Tricolici, T. Foiu, N. Mășcăuțanu, S. Antușev, M. Harjevschi	
total	34	28 cercetători/autori	13 premii naționale

lucrările noastre bibliografice „...devin cărțile de vizită ale bibliotecii noastre [...], ilustrează pregnant, în amănunțime, activitatea literară, culturală... obștească, a celor bibliografiți”. Tot din aceeași sursă: „...Prin aceste lucrări biobibliografice BM „B.P. Hasdeu” aduce originala sa contribuție la investigarea și înveșnicirea unor certe valori spirituale ce răsar și înfloresc în rodnicul sol basarabean, multe dintre acestea desfăcându-și crengile spre Vest și spre Est, spre Europa și întreaga lume”. E o onoare pentru scriitorii, istoricii, oamenii de artă, cultură și știință, folcloriști ca BM să le producă o monografie bibliografică – e mereu solicitată. Imaginea de care se bucură BM ca bibliotecă cu profesioniști în cercetarea bibliografică s-a constituit în timp.

În perioada 2012 – 2019 bibliotecarii cercetători ai BM au elaborat 34 de monografii bibliografice la apariția

căroră și-au adus contribuția 28 de bibliotecari-bibliografi-autori, bibliografi experți, cum i-a numit bibliograful de excelență și mentorul bibliografilor noastre, Ion Șpac¹.

Evidențiem, ca prima dată: *Monografia bibliografică a revistei BiblioPolis*²; *Monografia bibliografică 50 de ani de învățământ biblioteconomic*³; *Prima bibliografie critică*⁴ etc.

¹ ȘPAC, Ion. *Reflecții biblioteconomice și bibliografice*. Chișinău: BNRM, 2005, p. 55. ISBN 9975-9994-6-8.

² *Revista BiblioPolis*. 2002-2012: bibliogr. Ed. spec. a rev. *BiblioPolis*. Chișinău: Tehnica-Info, 2012. Vol. 46, nr. 5.

³ *50 de ani de învățământ biblioteconomic în Republica Moldova*: Studiu bibliogr. Alcăt.: Irina TUTUN, dr. Lidia KULIKOVSKI. Chișinău, 2012. ISBN 978-9975-4432-1-0.

⁴ *Theodor Codreanu*: Bibliogr. critică. Alcăt.: Lina CODREANU. Red. bibliogr.: Ludmila PÂNZARU. Chișinău, 2012. ISBN 978-9975-4395-9-6.

BIBLIOLOGIE

Capitolul are cinci autori, permanenți, putem spune pentru că an de an publică articole și volume despre carte și bibliotecă – rostul lor și despre toate derivatele acestora ca: cititorii și lectura. Pentru prima dată BM a început să publice opera angajaților noștri bibliologi care abordează diverse aspecte ale relației cu cititorul, elogiul lecturii și promovarea cărții și bibliotecii. Bibliologul notoriu și scriitorul

între lecturi și evenimente, 2018. În 2015 s-a inclus și Ivan Pilchin (Secția studii și cercetări) cu *Lector in Libris: Scriitorii basarabeni despre lectură, carte, bibliotecă*.

Autorii acestui capitol sunt scriitorii, bibliologii-cronicari care surprind toate aspectele muncii bibliotecare, viața în evoluție a BM, alchimia proceselor și realizărilor, poveștile ei de succes, oamenii ei, construindu-i imaginea de bibliotecă prolifică a capitalei... Lucrările lor făuresc

Tabelul nr. 3. Dinamica apariției publicațiilor bibliologice

Anul	Cantitatea	Autorii	Premii
2012	1	Vi. Pohilă	Premiul II, ABRM
2013	2	D. Crudu; V. Rață	
2014	0		
2015	1	Ivan Pilchin	4 premii: Premiul pentru DEBUT al USM; Premiul Municipal Special pentru Tineret (Literatură); Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova Premiul II ABRM
2016	1	V. Rață	Premiul I, ABRM
2017	1	Vi. Pohilă	
2018	2	Vi. Pohilă, R. Rogac	Premiul I, III ABRM; Premiul UZR
Total	8	5 autori	9 premii

V. Pohilă¹ a publicat trei volume (*Arta de a pasiona cititorii*, 2012; *Elogiu lecturii*, 2017; *Disecarea cărților*, 2018); rolul bibliotecarului în relaționarea cu cititorul, cu comunitatea, promovarea cărții, munca bibliotecarului, cu toate ce comportă ea, bune, rele sau haioase (D. Crudu, *Jurnalul bibliotecarului*, 2013); despre rolul bibliotecii în tumultul cultural, literar, comunitar al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” (regretatul Valeriu Rață, *Biblioteca Municipală: portret din profil cultural*, 2013, *Alt portret din profil cultural al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”*, 2016); Raia Rogac, *Biblioteca*

monumentul cultural și social al BM „B.P. Hasdeu” pentru generațiile viitoare.

Bibliologia a lipsit din publicațiile anului 2014.

CERCETĂRI CHIȘINĂU

Tematica chișinăuiană rămâne *terra permanenta* în preocupările științifice ale BM de valorificare a patrimoniului chișinăuian – arhitectură, sociopolis, administrare, istorie, literatură, cultură. Biblioteca Municipală a știut să-și găsească nișa, să valorifice acele dimensiuni de care se uită sau nu sunt percepute ca dimensiuni-componente ale patrimoniului capitalei. BM valorifică Chișinăul prin creațiile oamenilor lui. În acest segment de referință, ca o continuare a proiectului deschis de *Chișinăul în literatură*, găsim *Chișinăul în pictură*, 2012 (T. Foiu; L. Toma); *Chișinăul*

¹ POHILĂ, Vlad. *Elogiu lecturii: Editoriale din revista BiblioPolis (2003-2015)*. Chișinău, 2017. 276 p. ISBN 978-9975-89-063-2.

POHILĂ, Vlad. *Disecarea cărților: (Rec., consemnări, pref., postf.)*. Chișinău, 2018. ISBN 978-9975-84-076-7.

Tabel nr. 4. Dinamica publicațiilor Cercetare Chișinău

Anul	Cantitatea	Autorii	Premii
2012	2	I. Colesnic, T. Foiu, L. Toma	2 premii ABRM: Premiul I, Premiul Mare
2013	1	I. Colesnic	Premiul 1, ABRM
2014	0		
2015	1	I. Colesnic	
2016	1	I. Colesnic	Premiul Fest. Internaț. „Axis Libri”, ediția XVII, Galați
2017	3	T. Foiu, C. Tricolici, N. Mașcăuțanu, I. Osovski, L. Ungureanu, M. Șcelcicova; T. Oprea, S. Sulin	2 Premii ABRM – Premiul I și Premiul II
2018	1	Colesnic	Premiul II ABRM
2019	2	L. Ungureanu, T. Foiu, M. Harjevschi, P. Rusu	
Total	11 volume	12 autori	7 premii (1 internațional)

în teatru, 2017 (L. Ungureanu); *Chișinăul în grafică și poezie*, 2017 (M. Șcelcicova); *Chișinăul în filme*, 2019 (L. Ungureanu).

Valorifică istoric și actualizează memoria despre oamenii Chișinăului – Iurie Colesnic, *Chișinăul nostru necunoscut*, 2015; *Nebănuitul Chișinău*, 2016, *Chișinăul nostru și vraja neuitării*, 2018. Valorifică istoria străzilor – T. Foiu, C. Tricolici, N. Mășcăuțanu, *Chișinău: Bulevarde, străzi, piețe, parcuri. Ghid enciclopedic*, 2017. Aceste volume completează studiile istorice, arhitecturale, politice și de altă sorginte, dedicate Chișinăului, cu un delicat șarm cultural, cu reliefaarea unei fețe frumoase, umane a Chișinăului, compusă din mii de oameni, chișinăuieni trecuți și prezenți: scriitori, artiști plastici, oameni de artă care l-au cântat, slăvit în proză, poezie, cântece, picturi, muzică, teatru. E o altfel de istorie a capitalei noastre, una frumoasă, nevalorificată și deci, și necunoscută.

E o direcție de cercetare dificilă, care necesită multă muncă de documentare, multe cunoștințe în subiectul cercetat dar, înainte de toate, necesită pasiune și dragoste de Chișinău. Aduce însă multe dividende culturale pentru bibliotecă și

pentru chișinăuieni, multă vizibilitate și recunoaștere comunitară.

BM caută în continuare noi fețe ale Chișinăului, necunoscute încă dar pe care le are capitala noastră, îngropate în istorie, în amintirea oamenilor, în documente și atunci când nu-i ajung resurse umane, financiare, sau capacitate, caută parteneri pentru proiectele de cercetare. Tematica Chișinău rămâne dragostea dintâi și ultima a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

Lucrările de anvergură din perioada 2007-2019 sunt: Primul catalog *Chișinăul în pictură*¹; Primul ghid enciclopedic al străzilor²; *Chișinăul în teatru*³; seria *Chișinăul...* lui Iurie Colesnic, prezent aproape anual.

Chișinăul a lipsit din producția editorială a anului 2014.

¹ *Chișinăul în pictură: (peisaje, portr.): cat.-bibliogr.* Alcăt.: Taisia FOIU, dr. Ludmila TOMA. Chișinău, 2012. ISBN 978-9975-4369-4-6.

² *Chișinău: Bulevarde, străzi, piețe, parcuri: ghid encicl.* Alcăt.: Taisia FOIU, Claudia TRICOLICI, Nadejda MĂȘCĂUȚANU [et al.]. Coord.: dr. Lidia KULIKOVSKI, Ana RĂILEANU. Chișinău, 2017. ISBN 978-9975-89-086-1.

³ UNGUREANU, Larisa. *Chișinăul în teatru*. Chișinău, 2017. ISBN 978-9975-84-040-8.

CERCETĂRI CRITICO-LITERAR-BIBLIOGRAFICE

Această categorie a apărut în 2011, odată cu constituirea *Laboratorului de exegeze al Bibliotecii „Onisifor Ghibu”*. Toate

teca Centrală), L. Grosu (Biblioteca „Liviu Rebreanu”). Rezultatul muncii lor de cercetare s-a materializat în 26 de volume și 17 premii profesionale, culturale, literare locale, naționale și internaționale.

Tabelul nr. 5. Dinamica publicațiilor Critico-literar-bibliografice

Anul	Cantitate	Autori	Premii
2012	5	V. Răileanu	4 premii : 3 premii I, ABRM; Premiul USM
2013	7	V. Răileanu, M. Pilchin, L. Grosu, E. Tamazlăcaru, V. Fonari	8 premii: Premiul revistei „Literatura și Arta”, Premiul „Vasile Coroban”, Premiul USM pentru Debut, Premiul pentru critică literară/eseu, Sebeș, România; Premiul AȘM „Pentru realizări științifice valoroase ale tinerilor savanți”; Premiul Municipal Special pentru Tineret (literatură); 2 Premii ABRM (I și II)
2014	3	V. Răileanu, M. Cebotari, L. Grosu,	1 Diplomă UZPR
2015	4	V. Răileanu, M. Cebotari	1 premiu: ABRM
2016	1	V. Răileanu, M. Cebotari	
2017	3	M. Pilchin, V. Răileanu, M. Cebotari	4 premii: 3 Premii naționale și 1 internațional „Tudor Arghezi”, Târgu Jiu
2018	1	V. Răileanu	
2019	1	V. Răileanu	
	25	6 autori	18 premii (3 Internaționale)

cele cinci lucrări publicate în 2012 au fost realizate în cadrul acestui laborator sub autoratul directorului, poetului și criticului literar Vitalie Răileanu, volume ce au adus patru premii. Începând cu anul 2013 mai mulți autori elaborează volume critico-literar-bibliografice. Astfel, anul 2013 contabilizează opt volume care au adus opt premii de la diferite instituții ca Uniunea Scriitorilor din Moldova, Premiul revistei „Literatura și Arta”, Premiul AȘM și câteva premii internaționale.

Autori ai lucrărilor din acest capitol sunt V. Răileanu, M. Cebotari, cei mai prolifici (Biblioteca „Onisifor Ghibu”), M. Pilchin¹ (Biblioteca Centrală), E. Tamazlăcaru (Biblioteca „Alba Iulia”), V. Fonari (Biblio-

¹ PILCHIN, Maria. *De mână cu Marele Joker*. Chișinău: Prut Internațional, 2013. ISBN 978-9975-54-119-0.

CERCETĂRI ȘI PRODUSE

Cercetările tematice se constituie din unele lucrări programate de BM, din lucrări inițiate personal de angajații noștri, lucrări care într-un fel sunt teme de interes personal sau lucrări tematice ale unor biblioteci.

Bibliotecarul, epigramistul, publicistul, poetul Alexandru Horațiu Frișcu are subiectele sale preferate precum istoria, limba, politica... Prezent în acest capitol cu lucrări care au adus premii pentru pu-

PILCHIN, Maria. *Praguri critice: (eseuri, texte critice, interviuri)*. Iași: TipoMoldova, 2013. ISBN 978-606-676-244-1.

PILCHIN, Maria. *Poezie, Eros și Putere*. Chișinău: Prut Internațional, 2017. ISBN 978-9975-3192-0-1.

PILCHIN, Maria. *Realități poetice în zigzag*. Iași: Junimea, 2017. ISBN 978-973-37-2059-1.

Tabelul nr. 6. Dinamica publicațiilor Cercetări tematice

Anul	Cantitatea	Autorii	Premii
2012	2	L. Ungureanu, A. H. Frișcu	Premiul Thalia
2013	1	A. H. Frișcu	Premiul Primăriei pentru publicistică
2014	2	Al. Moraru,	
2015	3	Al. Moraru, I. Colesnic, L. Ungureanu, A. Borș	Premiul III ABRM
2016	2	Iu. Colesnic; S. Antufiev, M. Tașcă,	Premiul Mare ABRM
2017	3	N. Caranfil, A. Moraru, A. Olărescu	
2018	3	V. Fonari, A. Moraru	
2019	1	V. Herța	
Total	17 volume	10 autori	4 premii naționale

blicistică, el susține mult timp o rubrică specială în revista „Literatura și Arta”.

Larisa Ungureanu, critic de teatru și film și, totodată, bibliotecar survolează mereu aceste subiecte în context chișinăuian. Alexandru Valeriu Moraru are o temă preferată pe care o valorifică câțiva ani la rând împreună cu membrii Clubului istoricilor de la BM – mareșalul Ion Antonescu. Iurie Colesnic scoate la iveală istoria necunoscută a Basarabiei, documente necunoscute despre Marea Unire de la 1918, alături de tema Chișinăului pe care a susținut-o în cadrul Secției „Memoria Chișinăului”.

Angela Olărescu s-a angajat să elaboreze *Monografia orașului Cricova* și a realizat-o cu succes sub îndrumarea și coordonarea Secției studii și cercetări.

În *Cercetări tematice* și-a găsit loc și volumul *Doctori în drept. Dicționar enciclopedic*¹, lucrat la BPD de Silvia Antufiev în colaborare cu juristul Mihai Tașcă, pe care îl clasăm la lucrări de anvergură pentru care BM i-a și adus Premiul Mare ABRM.

SERIALE

Revista *BiblioPolis*, Buletinul „Mihai Eminescu” apar an de an ca publicații profesionale, susținând munca bibliotecarilor prin tematici actuale, modele, practici, teorie, istorii, recenzii, programe și experiențe personale. S-a încetățenit practica, putem spune, de a edita volume tematice. În perioada de referință au fost publicate 32 volume de *BiblioPolis*. În anul 2019 BM a lansat o nouă revistă de cultură și literatură *Dialogica* publicând volumele 1-3 cu câte 130 pagini.

PUBLICAȚII ÎN COLABORARE cuprinde volumele editate de Editura „Știința” la care a contribuit financiar Biblioteca Municipală. În anii 2012-2013 Biblioteca Municipală a continuat colaborarea cu Editura „Știința” la editarea colecției de scrieri Bogdan Petriceicu Hasdeu, în 16 volume, susținând apariția a 10 volume. Colecția lansată în 2002, într-o perioadă financiară nefastă, nu ar fi fost finalizată fără susținerea BM – în 10 ani apăruseră doar șase volume. E o frumoasă colaborare, de care poate fi mândră Biblioteca Municipală, între două instituții care au asigurat apariția pentru prima dată în Republica Moldova a operei complete ale marelui savant.

¹ *Doctori în drept din Republica Moldova: 1959-2011. Dicț. encicl. Alcăt.: Silvia ANTUFIEV, Mihai TAȘCĂ. Chișinău: Cartea Juridică, 2016. ISBN 978-9975-3102-9-1.*

Tabelul nr. 7. Dinamica publicațiilor literar-artistice

Anul	Cantitatea	Autorii	Premii
2012	4	L. Grosu, V. Fonari, E. Tamazlăcaru	1 Premiu - Salonul de Carte
2013	4	D. Crudu, L. Grosu, V. Fonari	5 premii: Premiul Primăriei pentru cel mai bun roman; Premiul Visegrad Eastern Partnership Literary Award, Bratislava; Premiul „Cartea Colibri”, SICC; Premiul pentru proză al revistei „Observator cultural”; Premiul special al SICC.
2014	8	D. Crudu, A. Frișcu, V. Răileanu, V. Rață, L. Grosu,	2 premii: Premiul Poetul European al Libertății, Polonia; Premiul special SICC.
2015	7	D. Crudu, V. Răileanu, M. Pilchin, L. Grosu, V. Rață, N. Spătaru	10 Premii: Cartea Anului, SICC; Premiul Național; Premiul special pentru Debut, USR Bacău; Premiul USR „Mircea Ciobanu” pentru poezie, Gala premiilor, București; Titlul de poetă a Iașilor; Fest. Internaț. „Poezia la Iași”; Premiul Min. Culturii, Tineret și Sport la SICC; Premiul „Horațiu Ioan Lașcu”, USR Botoșani; Premiul pentru manuscris al ed. „Paralela 45” și al revistelor Euphorion, Viața Românească, Concurs Național de Poezie, Botoșani; Premiul pentru poezie al Min. Cult. RM; Premiul I pentru proză scurtă la Festivalul de Creație „Vrancea Literară”.
2016	7	D. Crudu, I. Colesnic, V. Rață, V. Răileanu, V. Fonari, L. Grosu	10 premii: Premiul pentru publicistică; Premiul pentru manuscrise, ed. „Univers”; Premiul pentru cartea de proză USM; Cartea Anului SICC; Mențiune SICC, Diplomă de Excelență UZPR; Premiul USM pentru cartea de poezie; Premiul Fest. „Anatol Codru – poetul și cineastul”.
2017	9	D. Crudu, L. Grosu, V. Rață, N. Spătaru, E. Tamazlăcaru, Iu. Filip	Premiul Asociației Naționale a Uniunilor de Creație, SICC.
2018	9	V. Fonari, L. Grosu, M. Pilchin, V. Răileanu, M. Stănilă, E. Tamazlăcaru, Ivan Pilchin	5 premii: 1 premiu UZPR, filiala Chișinău; Diplomă de merit SICC; Diplomă de excelență, Societatea Culturală „Clepsidra”, Roman; România; Diploma MAI; Premiul USM, SICC; Premiul Municipal Special pentru Tineret (literatură).
2019	6	D. Crudu, E. Tamazlăcaru, I. Pilchin, V. Răileanu	
Total	55	13 autori	34 Premii (11 internaționale)

PUBLICAȚII LITERAR-ARTISTICE

Cercetarea, știința merge mână-n mână cu creativitatea. Biblioteca Municipală are ca angajați 11 scriitori (poeti, prozatori, epigramiști) foarte prolifici, ta-

lentați, care creează opere literare pentru diverse categorii de public (copii, adolescenți, adulți). Prezența lor adaugă valoare activității și evenimentelor, animației cu publicul, programelor de lectură și serviciilor oferite cu competență culturală, litera-

Tabelul nr. 8. Lucrări / premii

Anul	Lucrări	Premii
2012	38	24
2013	30	13
2014	22	4
2015	31	17
2016	24	12
2017	27	7
2018	25	11
2019	25	
Total	222	91 premii (16 internaționale)

vă, sporind vizibil, prin promovare originală, imaginea BM.

În perioada 2012-2019 angajații scriitori au publicat 55 de opere literare, au câștigat 34 de premii literare, motiv de mândrie pentru ei și pentru Biblioteca Municipală.

Apariția publicațiilor nu se datorează exclusiv efortului financiar al BM. Dintre cele 222 publicații înregistrate în prezentul catalog, 87 de lucrări au apărut prin sponsorizări, proiecte, concursuri la care au apelat sau aplicat autorii angajați ai bibliotecii. Lucrările au apărut la 55 de edituri alături de cele cu care colaborează BM – multe din România, dar și edituri consacrate din țară ca: *ARC; Ateneul Scriitorilor*, Bacău; *Biblioteca Bucureștilor; Biodova*, București; *Cartea Românească*, București; *Cartier; Casa Cărții de Știință*, Cluj-Napoca; *Casa de pariuri literare*, București; *Detectiv Literar*, București; *Editura pentru Literatură și Artă; Editura Centrului Cultural Dunărea de Jos*, Galați; *Gens Latina*, Alba Iulia; *Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale; Junimea*, Iași; *Papyrus Media*, Roman; *Paralela 45*, Pitești; *Polirom*, Iași; *Pрут Internațional; RO.CART*, București; *Știința; TipoMoldova*, Iași; *Tracus Arte*, București; *Univers*, București; *Viața Arădeană*, Arad; *Editura Vinea*, București etc.

Catalogul publicațiilor BM 2012- 2019 cuprinde o perioadă de opt ani, include 222 lucrări, dintre care 32 volume de re-

văstă *BiblioPolis* – lucrări care au adăugat la cele 75 de premii obținute între anii 1989-2011, încă 91 de premii locale, naționale și internaționale, iar randamentul a crescut la 28 volume publicate per an.

Nici o altă direcție de activitate nu a fost gratificată atât cât rezultatele muncii de cercetare, cât efortul bibliotecarilor cercetători, care au construit prin aportul lor științific un statut Bibliotecii Municipale – cel științific.

Paradoxal sau nu, dar toate premiile au fost din exterior, care imediat aduceau plusvaloare instituțională. La nivel intern nu există un sistem de motivare, susținere și încurajare a cercetării. A fost o tentativă a Secției studii și cercetări de a oferi, ca recunoaștere a muncii de cercetare, un bonus dar n-a durat, din varii motive decât un an. Acest aspect a influențat mult calitatea cercetării. Cifrele sunt mari per total, număr de premii – mare. Nu avem teme să ne facem griji? Aceasta dacă luăm în considerație mediana cifric-cantitativă. La o analiză mai atentă constatăm că a influențat și a scăzut tipologia tematică și de gen. Un singur exemplu: tematica *biblioteconomie* a înregistrat doar 13 lucrări, în scădere dramatică în ultima perioadă, 2012-2019. Nu se regăsesc lucrările metodologice ca gen în această perioadă – un indicator de calitate al capacității angajaților din managementul de mijloc

Tabelul nr. 9. Dinamica rezultatelor cercetării publicate în perioada 1989-2019

TEMATICA	1989 – 2006	2007-2011	2012-2019	Total tematici
Biblioteconomie	24 (11 metod.; 2 mater. conf.)	26 (7 metod. 5 mater. conf.)	13 (0 metod., 3 mater. conf.)	63
Bibliografie	51 (38 biobibliografii; 3 restituiri; 10 selectiv)	25 biobibliografii / monografii bibliografice	34 monografii bibliografice	110
Bibliologie	8	14	8	30
Chișinău	1	3	11	15
Studii tematice	11	15	17	43
Exegeze critico-literar-bibliografice		1	25	26
BiblioPolis	20	21 (1 volum tematic <i>Cultura informației</i>)	32 (două volume tematice: <i>Servicii pentru tineri și BiblioPolis Monograf. bibliografică</i>)	73
Buletin Mihai Eminescu	2 (4 numere)	1 (2 numere)	3 (4 numere)	6 vol. (10 numere)
Dialogica			3 numere	3
Interviuri		1	2	3
Publ. impact servicii		1	4	5
Materiale conferințe	4	2	3	9
În colaborare	5	3	12	20
Lucrări literar-artistice			55	55

(secții cu responsabilitate metodologică). Lucrările apărute în 2012, an aniversar (135 de ani de la fondarea BM), completează setul mare de lucrări aniversare apărute în 2011, an în care s-au realizat lucrări biblioteconomice de anvergură, o producție editorială de calitate care a reprezentat rezultatele deosebite, omagiale, consacrate BM.

Urmărim în dinamică și evoluție cum s-au publicat rezultatele cercetărilor științifice și literar-artistice ale angajaților BM.

Efortul nostru cumulativ din 1989-2019 este reflectat în indicatorii cifrici obținuți: au fost publicate 450 de lucrări care însumează 79 de mii 674 de pagini; ceea ce constituie 3 mii 984 de coli de autor. Revistele *BiblioPolis* în cele 73 de volume,

Tabelul nr. 10. Dinamica volumului de conținut al publicațiilor BM 1989-2019

Volume publicate	1989-2006	2007-2011	2012-2019	Total
	117	111	222	450
Total pagini/coli autor:	14.118/700	20.920/1046	45.294/2264	79. 674 pagini / 3.984 coli de autor
Total pagini / coli autor <i>BiblioPolis, Dialogica, Buletin Mihai Eminescu</i>	1.611 /80	1.741/87	9.509/413	12.861 pagini / 643 coli de autor

Tabelul nr. 11. Contribuții la publicarea rezultatelor științifice, a creației literar-artistice ale secțiilor și bibliotecilor din rețeaua BM „B.P. Hasdeu”

	1989-2006	2007-2011	2012-2019
Secția activitate editorială	24	27	47
Secția CID Chișinău / Memoria Chișinăului	8	12	22
Secția comunicare/marketing	6	5	3
Secția Hasdeologie/studii și cercetări	32	24	30
Biblioteca „Alba Iulia”	2	3	9
Biblioteca de Arte „Tudor Arghezi”	3	1	3
Biblioteca Centrală			21
Biblioteca Cornului		3	3
Biblioteca „Hristo Botev”			1
Biblioteca „Ițic Mangher”	13	2	2
Biblioteca „Lesia Ukrainka”		1	
Biblioteca „Liviu Rebreanu”		2	15
Biblioteca „Maramureș”		1	
Biblioteca „M. Ciachir”	1		
Biblioteca „M. Lomonosov” –	3		3
Biblioteca „Onisifor Ghibu”	8	3	25
Biblioteca „Ovidius”	7	3	3
Biblioteca „Târgoviște”		1	1
Biblioteca „Târgu-Mureș”	1	2	3
Biblioteca „Transilvania”	8	6	5
Biblioteca „Ștefan cel Mare”	1	3	7
BPD		5	2
CAIE	4	4	5

Dialogica în cele 3 volume și *Buletin Mihai Eminescu* în cele 7 apariții au cumulat 12 mii 861 de pagini de conținut profesional, ceea ce constituie 643 coli de autor. Munca de cercetare are tot dreptul să nime-rească sub privirile celor ce oferă premii instituționale...

Cercetarea este un efort de echipă, iar procesele de cercetare și, ulterior, publicarea necesită implicarea multor actori din structuri conexe sau apropiate ca preocupare. Această concluzie pe parcursul întregului lanț cercetare-publicare are două beneficii pentru cei implicați. Pe de o par-

te, cei care se implică doar la un proces (să zicem, la elaborarea unor indexuri sau precizarea unor surse, participare la un sondaj etc.) se pătrund de misterul cercetării și devin mai ușor de cooptat în echipa cercetătorilor. Pe de altă parte implicarea prin participare coagulează echipa. Urmărim implicarea structurilor BM în procesele de cercetare / publicare în tabelul de mai jos.

Trecutul nostru științific este orientat spre viitor... Am analizat ce am realizat, ce reperi lăsăm comunității chișinăuiene, ce imagine ne-am construit în mentalul chișinăuian – nu de instituție cuminte,

care responsabil își îndeplinește rolul, ci de instituție activă, inovatoare care valorifică trecutul, teaurizează prezentul și pregătește viitorul, al său și al comunității, prin contribuții substanțiale. Scria Iurie Colesnic în prefață la *Catalogul publicațiilor BM 1989-2006*: „Catalogul de față este de fapt acel răboj din care comunitatea va desprinde adevărul despre vremurile și faptele noastre” (p. 8). Mai adaug: și despre personalitățile, oamenii și bibliotecarii Chișinăului care au construit acest răboj prin râvnă, trudă și satisfacții. Volumul *actual* aduce noi contribuții biblioteconomice, bibliografice și culturale deosebite referitoare la această perioadă.

De 30 de ani cercetarea este una din direcțiile strategice ale BM. Având în față rezultatele, putem afirma că faptele noastre sunt meritorii. În acești ani Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a publicat 450 de lucrări ca rezultat al cercetărilor... – oricare am scoate-o în față e o contribuție incontestabilă – fie o monografie bibliografică, o cercetare tematică, biblioteconomică, bibliologică sau exegeză – o putem pune fără rețineră alături de brandul nostru, o poate purta ca pe cocardă la reverul hainei sale oricare autor, cercetător, protagonist sau manager al Bibliotecii Municipale.

O concluzie dinamică și alchimică:

Am început strategia noastră de cercetare științifică în modul cel mai modest cu putință – cu bibliografii selective, din 1989. A durat această perioadă modestă până în 1992. Apoi a urmat o avalanșă de teme de cercetare și lucrări biblioteconomice și bibliografice, preponderent, dat fiind lipsa literaturii teoretico-practice, ni s-a impus și ne-am propus să le scriem noi pentru noi. Bibliotecarii implicați în procesele de cercetare erau buni, bibliografi cu fundamentale cunoștințe, cu diplome universitare, oameni dăruți, am spune, altfel n-am putea explica atașamentul responsabil față de cercetare și rezultat. Aceasta

părea a fi ocupația ideală a unui bibliograf, dată fiind priceperea lui, dar nu a unui bibliotecar de la relații cu publicul implicat în studiu și cercetare, însă, a atins măiestria unui cercetător și acesta din urmă. Cu siguranță sunt oamenii dăruți cercetării. Experiența și măiestria veneau cu munca sistematică de cercetare prin care se străduiau permanent să facă procesele mai ușor de manevrat și mai dinamice, schimbări care transformau experiența elaborării unei monografii bibliografice într-o alchimie, bazată pe strategii de serendipitate, care asigură originalitate, anvergură, calitate și sentimentul controlului deplin asupra procesului și rezultatului. Și cât ne străduiam să standardizăm procesele de cercetare bibliografică, să respectăm acele prevederi, oricum fiecare bibliotecar crea o operă distinctă, pentru că avea altă gândire, creativă, intuitivă și tematică, personalitatea bibliografiată, în cazul bibliografiilor, erau altele. Era un farmec, pe care-l așteptam, îl căutam în fiecare lucrare realizată, biblioteconomică sau bibliografică ori bibliologică.

În această perioadă adunau cunoștințe și abilități tehnice, mecanice necesare. Noi, la BM, eram precum frații Wright care inventau planorul (străbunicul avionului) atunci când au pilotat mașină timp de cincizeci și nouă de secunde – primul zbor motorizat, controlat și cu oameni la bord. Orice apariție editorială ne părea cel mai important rezultat al BM. A fost o perioadă care a reprezentat pentru BM cea mai importantă reușită cu implicații profunde pentru viitor. Reacțiile la producția științifică a BM au fost pozitive, încurajatoare în domeniu, în țară și străinătate, cum zicea Vlad Pohilă, la Vest și Est și-n Europa. Acum, privind retrospectiv, recunoaștem că încercarea noastră modestă a adus roade pentru că oamenii noștri implicați au manifestat cel mai înalt grad de conștiințiozitate și ingeniozitate pentru a reuși.

În istoria acestei prime etape, 1989-2006, putem evidenția două abordări complet diferite. Pe de-o parte, noi, managerii, cu pregătire adecvată, științifică abordăm problema cercetării în termeni abstracți, asigurăm metodologic procesul, concentrându-ne pe rezultat / cantitate, pe cercetări elaborate ca în laborator. Bani erau o problemă mai mare decât procesul în sine, dar era în terenul nostru, al managerilor.

De cealaltă parte erau bibliografii, bibliotecarii cu pregătire biblioteconomică sau paraprofesională diferită. Ei proiectau, ei elaborau, ei testau, experimentau, lucru care crease o curbă de învățare optimă. Pentru ei plăcerea și emoția proiectului de cercetare stăteau în a face totul ei înșiși. Acest proces scotea la iveală și neajunsuri, probleme care trebuiau rezolvate, făcându-i să *sîmță* produsul într-un fel care nu era posibil în cadrul unei abordări abstracte. Inteligența mecanică nu este o formă inferioară de gândire prin comparație cu raționamentul abstract. De fapt, ea este sursa multora dintre abilitățile noastre de raționare și a capacităților creatoare – ambele foarte importante în cercetare.

În cercetarea științifică timpul este întotdeauna relativ. Putem spune că în anumite perioade lipsesc unele subiecte, tematici sau autori. Dar încetineala, în știință este o virtute în sine. Fie că e vorba de un proiect de o lună, trei luni sau necesită mai mulți ani până a ajunge la rezultatul dorit. Sunt subiecte de biblioteconomie sau bibliologie pe care trebuie să le savurăm laborios în procesul de cercetare; să încetinim, să ne bucurăm de maturizarea ideii, de creșterea organică a ideii luând formă treptat și natural în timp. Experiența noastră e bogată în asemenea exemple. Orice cercetare e ca și cum ai deschide un spațiu într-un domeniu cu o cultură ticsită de convenții ca în domeniul biblioteconomic, revendicându-ți un teren deschis în care poți în sfârșit sădi ceva nou. Oamenii tân-

jesc după nou, după ceea ce exprimă spiritul vremurilor într-o manieră originală.

În toți acești ani ne-am ferit de viziunea de tunel, n-am pierdut din vedere imaginea de ansamblu, scopul lucrului pe care îl facem, faptul că fiecare temă de cercetare asumată necesită o abordare diferită. Am devenit un model în domeniu. Îmbinând intuitivul cu raționalul am căpătat măiestrie în cercetare. Am demontat cu ușurință un clișeu, acela, că o bibliotecă publică nu poate să facă cercetare științifică. Dar asta a durat ani de exercițiu, repetiții, ore de îndoială, depășirea tenace a obstacolelor pe care oamenii BM le-au îndurat. Energia creatoare și atașamentul față de bibliotecă sunt fructele unor astfel de eforturi și nimic altceva.

Forța vitală a cercetării este dinamica, care se manifestă în tot ceea ce studiem sau facem în acest proces. Ține de felul în care funcționează întregul și de modul în care evoluează relațiile din interior, de întregul proces, implicând psihologia celor implicați, strategiile lor în timp real, experiențele trecute care le influențează prezentul – într-un cuvânt, tot ce intră în acțiune, toate elementele simultan creează acea alchimie a cercetării care captivează, contaminează, creează dependență și dezvoltă pasiune pentru cercetare. Putem afirma că cercetarea la Hasdeu este într-o dinamică interactivă. Analiza fiecărei etape din cele trei, de experiență de cercetare a BM, ne prezintă dinamica cercetării în timp real precum și dinamica aspirațiilor mărețe de instituție de cercetare a unei mari biblioteci...

Mare bibliotecă a numit-o, la aniversarea de 135 de ani, profesorul Ion Stoica, care urmărea parcursul BM din anii '90: „Nimeni n-a reușit până astăzi să dea o definiție atotcuprinzătoare unei mari biblioteci. În realitatea ei complicată, de structură deschisă către toate orizonturile, bibliotecă este un vis al cunoașterii,

un trecut proiectat spre viitor, un reazem solid pentru toate slăbiciunile amintirii, un exercițiu încununat cu succes de ordonare a universalității gândului, este o casă a speranțelor fără ziduri, singura alcătuire omenească în care dragostea de viață și de oameni se naște și se înmulțește biruitor... Biblioteca Municipală „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Chișinău se poate privi din toate luminile de cuvinte și încă departe, dincolo de ele, cu mândria celor 135 de ani de existență și cu mărturisirea, aproape neștiută, dar adâncă și întăritoare întotdeauna, a tuturor cititorilor ei.

Bibliotecarii, iubitori de oameni și de cărți, cei care au construit și au sporit

cu răbdare și cu consecvență întregul de semne cu înțeles, mereu neîntreg, al acestui mare lăcaș, adăugând un strop de mai bine în fiecare zi de dăruită osârdie, au fost, sunt și vor fi, purtătorii de sens și de necesară împlinire în gând și faptă a cunoașterii umane¹.

Astăzi, la ai noștri 142 de ani de existență, aceste cuvinte sunt și mai pline de sens..., o apreciere care trece de orice premiu național sau internațional, or asta ne impune să fim și mai buni.

¹ STOICA, Ion. *BM „B.P. Hasdeu” se poate privi în toate luminile de cuvinte*. În: *BiblioPolis*. 2012, vol. 44, nr. 3, p. 57.

ERGONOMIA MUNCII ÎN BIBLIOTECI

*Conf. univ. dr. Natalia GOIAN,
Diana ILIEȘ,*

șef sector, Filiala N.Titulescu

Rezumat: Articolul este o încercare de a atrage atenția asupra unui aspect foarte important în activitatea bibliotecilor, cum este ergonomia muncii în bibliotecă. Analizând lucrările publicate până în prezent, am constatat insuficiente cercetările privind ergonomia muncii în bibliotecile din Republica Moldova, iar în unele lucrări sunt marcate aspecte ale problemei care ne preocupă în totalitate. Printre acestea pot fi evidențiate: organizarea locului de muncă în Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”; impactul tehnologiilor informaționale; optimizarea proiectării constructive a locurilor de muncă prin îmbunătățirea securității muncii; ameliorarea factorilor de ambianță fizică; reducerea efectelor negative datorate monotoniei muncii; diminuarea solicitărilor fizice și nervoase etc.

Cuvinte-cheie: ergonomia muncii, optimizarea muncii, factori de ambianță, cromatică, stres vizual, luminanță.

În ultimii ani, în domeniul infodocumentar au apărut, au fost preluate și adaptate o serie de concepte și discipline noi, specifice zonei economice precum managementul calității, managementul cunoașterii, marketingul, managementul performanței etc. În prezent, misiunea bibliotecilor este de a oferi servicii de calitate utilizatorilor, de a forma acest utilizator, de a colecta, prelucra și difuza informația foarte diversificată, unde rolul principal îi revine bibliotecarului. În condițiile în care misiunile bibliotecii sunt tot mai complexe, sunt necesare și anumite condiții în care bibliotecarul își poate îndeplini cu brio obligațiunile principale. Într-un șir de publicații autohtone sunt elucidate probleme ce țin de formarea și perfecționarea personalului și mai puțin despre condițiile care vizează optimizarea muncii, condițiile în care trebuie să-și exercite funcțiile acest personal.